

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto . . . . . K 30.—
za pol leta . . . . . K 15.—
za četrt leta . . . . . K 7.50
za 1 mesec . . . . . K 2.50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 40

Ptuj, 3. oktobra 1920

II. letnik

Iz zakona o volitvah narodnih poslancev za ustavotvorno skupščino kraljevine SHS.

(Nadaljevanje.)

Mandat izgube poslanci, ki opravljajo, dokler traja njih mandat, z državo podjetniške in nabavne posle ali so koncesionarji, pooblašteni po državi, ali njih pomočniki, upravniki (člani upravnega in nadzornega odbora) pooblaščenih trgovskih, industrijskih ali bančnih podjetij ali vobče kakršnegakoli podjetja, ki dela z državo. Istotako izgube mandat poslanci, ki v odvetniški lastnosti izvršujejo posle, katerih rešitev je zavisna od vlade in posameznih ministrov, nadalje oni narodni poslanci, ki so v honorirani misiji dalje nego šest mesecev.

Kadar stopi katerikoli zgoraj navedenih primerov ali kadar gre vobče za izgubo ali popolnitev poslanskega mesta, mora verificacijski odbor najkasneje v enem mesecu izza prijavljenega primera skupščini poročati o tem. Če ne, priobči predsedništvo skupščine v prvi vrsti redni seji, da je poslansko mesto izpraznjeno, o čemer sklepa skupščina v isti seji.

Člen 17.

Politični uradniki se ne smejo kandidirati za poslance. Ban, oziroma predsedniki pokrajinskih vlad, se ne smatrajo za politične uradnike v zmyslu tega določila. Predsedniki, oziroma predstojniki in sodniki državnih sodišč, se ne smejo kandidirati v okrožju ali v mestu svoje službe. Bivši politični uradniki se ne smejo kandidirati v okrožju ali v mestu, kjer so služili v tej lastnosti, ako njih politična služba v tem kraju ni nehala vsaj mesec dni pred ukazom o volitvah narodnih poslancev. Služba se mora smatrati za prestalo z dnem, ko izroče službene posle predstojniku dotičnega urada.

Člen 18.

Narodni poslanci, ki v času, dokler traja njih poslanski mandat, sprejmejo državno službo, že s tem prenehajo biti poslanci. To določilo se ne tiče ministrov, ki ostanejo tudi brez nove volitve narodni poslanci.

Volilni imeniki.

(Volilne liste.)

Člen 19.

Glasovanje na zboru za volitev narodnih poslancev je tajno ter se vrši s kroglicami po občinah, in sicer po abecednih volilnih imenikih, ki so pri občinskih uradih.

Člen 20.

(Sestava.)

V 18 nneh (do 25. septembra) po ukazu o volitvah morajo občinski uradi napraviti abecedni volilni imenik za svojo občino in sicer za vsako volišče posebe.

V ta imenik se vpišejo vsi, ki morajo po členu 9. tega zakona biti vpisani, ako so vsaj šest mesecev stalno nastanjeni v dotični občini. Paziti je, da se ne vpiše nihče, ki po členu 11. tega zakona nima volilne pravice. V ta imenik se morajo vpisati tudi vojaki, ki

doslužijo do volitvenega dne. Na koncu imenika se mora z besedami zapisati število vpisanih volilcev in število listov tega imenika. Potem se mora napisati opravilna številka in datum; občinski urad in tajnik pa morata podpisati imenik ter nanj pritisniti občinski pečat.

Člen 21.

(Vposlanje imenikov sodišču)

19. dan (torej 26. sept.) od dne ukaza o volitvah pošlje občinski urad tako sestavljeni abecedni volilni imenik v dveh izvornih izvodih v potrditev pristojnemu prvostopnemu sodišču.

Ko prvostopno sodišče sprejme abecedni volilni imenik, se mora prepričati, ali je sestavljen v zakoniti obliki. Nato ga mora potrditi najpozneje v petih dneh od prejema ter en izvod takoj poslati občinskemu uradu onega mesta, kjer je sedež prvostopnega sodišča, neposredno, drugim občinam pa po pristojnih okrajnih glavarstvih; en zavod obdrži za svoj arhiv.

Poleg pečata in datuma podpiseta potrdilo predsednik in tajnik (eden izmed svetnikov) prvostopnega sodišča ali pa njiju namestnika. Obrazec abecednega volilnega imenika predpiše minister za notranje zadeve.

Člen 22.

Ako občinski urad ne predloži v zgoraj navedenem roku abecednih volilnih imenikov pristojnemu prvostopnemu sodišču, ga mora le-to pozvati, naj to stori naknadno v petih dneh. Istočasno pa ukrene uradoma, česar je treba po zakonu, da se taki funkcionarji kaznujejo.

Člen 23.

(Razgrnjenje imenikov. Reklamacije.)

Tako potrjeni abecedni volilni imenik mora biti razgrnjen v občinskem uradu in pri prvostopnem sodišču celih osem dni, pri prvostopnem sodišču od dne, ko je bil potrjen, v občinskem uradu pa od dne, ko je bil sprejet.

Vsakdo ima pravico v gorenjem roku, da abecedni volilni imenik pregleda, prepíše, razglasi in natisne ter da zahteva bodisi zase, bodisi za drugega, naj se popravi v njem, kar misli, da je treba popraviti.

Nadaljevanje sledi.

Gospodarstvo.

Ptuj. Uničenje gospodarskega imetja vsled lahkomišljenosti ali brez brige je na dnevnem redu. To smemo trditi, ako se spominjamo mnogih uradnih obvestil o požarih, pri katerih so bili posestniki za malenkostne vsote ali sploh ne zavarovani. Zopet se je pripetila nesreča, da je posestniku zgorelo vse in ima 150.000 kron škode, ne da bi bil zasiguran. Zakaj taka brezbriznost za lastna imetja? Ali je res še naše ljudstvo tako nerazsodno in malomarno? Ne, ni le samo razsodno, ono je tudi varčno. Samo mnogokratna prevara od strani tujezemskih agentov jih v največ slučajih odvrača od prepotrebne zavarovanja. Naj si vsakdo šteje v dolžnost, da ima v svojih desetih gospodarskih zapo-

vedih zapoved: „Ne zamudi se zavarovati za slučaj požara, nezgode življenja, toče itd.“ Mali znesek letne premije ne bode nikogar spravil tako sigurno na beraško palico, kakor te spravi zanemarjenje zavarovanja na isto. Ker si gradimo srečno in mogočno državo, zanemarjati ne smemo tudi te panoge gospodarskega ojačenja ter moramo skrbeti, da se vsakdo zavaruje. Imamo mnogo jugoslovanskih zavarovalnih družb, koje nudijo vso sigurnost zavarovancem, ena največjih zavarovalnih družb Jugoslavije je „Beogradska Zadruga“, katera že obstoji od l. 1882 ter nudi najkulantnejše pogoje.

Izvoz sirovega sadja. Vsem interesentom, ki se pečajo z izvozom sadja, se javlja, da so dosegle z ozirom na valuto in carino važne olajšave in ugodnosti, tako da se izvoz lahko vrši brez posebnih ovir. Izvoz sadja je prost. Carina za 100 kg sirovega sadja znaša 8 kron. Za sadje je odpravljena zahtevana kupnina v zdravi valuti. Ker se torej sadje lahko proda za vsako valuto, odpade pri carinjenju „uverjenje“, ki je delalo največje težave. Izkazati se je treba samo z dotično fakturo ali prepisom fakture. Vsi carinski uradi so dobili strog nalog, da morajo zacinjenje sirovega sadja hitro izvršiti, da gre blago lahko brez ovire svojo pot. Tudi obratno ravnateljstvo Južne železnice je obljubilo, da bo po možnosti dostavljalo potrebne vagonne v prvi vrsti za sirovo sadje. Posredovalo bo v tej zadevi tudi pri avstrijskih in nemških železnicah, da bodo tudi te dajale na razpolago prazne vozove za sadje. Interesenti naj torej pravočasno naročajo potrebne vozove na nakladalnih postajah z natančno navedbo, kam je sadje namenjeno. Glavnemu ravnateljstvu Južne železnice je treba izporočiti, kdaj se nakladanje v večji meri prične. Sadje se prevažna kot brzovozno blago in velja za to blago, nasuto brez embalaže v vagonne, posebna znižana tarifa, ki je veliko nižje, nego tarifa, ki velja za navadno brzovozno blago.

Na ljubljanskem trgu je sadja vedno dovolj. Sadje za kuho se prodaja kilogram po 2 in 3 krome. Posebno poceni je zelje v glavah, ki se dobi kilogram že po 50 vinarjev. Jajca splošno primanjkujejo in jih ni mogoče dobiti po 2 kroni. Dvoje lepih piščancev velja 60 kron. Krompir se dovažna malo na trg, a prodaja se pa kilogram po 2 kroni do 2 kroni 20 vinarjev.

Zvišanje monopolskih pristojbin. Od vžigalic bo treba plačevati odslej 500 dinarjev v zlatu, t. j. 4000 kron za vsakih 100 kg, od cigaretnega papirja pa celo 1600 dinarjev v zlatu za 100 kg. Vsled tega se bodo cene tema predmetoma močno dvignile.

Trošarina, ki je nov neposredni davek, znaša za hl vina 32 K, za hl sadnega vina in mošta 8 K. Trošarine oproščena je le pi-jajča, ki se porablja pri poljedelskih in vno-gradniških obratih, in sicer od hektara vno-gradna 300 litrov, od hektara njiv in travnikov po 50 litrov. Trošarina za meso je določena s 24, 18 in 12 K za vsakega vola in bika ter za vsako kravo in nad eno leto staro tele; za vsako tele pod enim letom s 4, 3 in 2 K; za drobnico z 2 K, 1 K 60 v, in 1 K, za svinje nad 20 kg težke s 6, 4 in 3 K itd.

Prosta žganjekuha je določena za rodbine do 5 članov s 24 urami, od 5 do 10 članov z 48 urami, nad 10 članov pa s 3 dnevi. To velja za kuho koščastega sadja, vina, vinskih drož, vinskega in sadnega mošta, grozdja in medice. Pri kuhanju žganja iz drnuli, jabolk, hrušk, jagod, robidnic in tropin je dovoljena še enkrat tako dolga doba. Za rodbinske člane veljajo le tisti, ki so nad 12 let stari in ki so doma na hrani in stanovanju. Vse druge podrobnosti se zvedo pri finančnih stražah.

Naša valuta se boljša. Vse tuje devize in valute se izpreminjajo na slabše, le naša denarna vrednost raste na svetovnih borzah.

Podražitev tobaka in cigar Na Madžarskem se je podražil tobak za 50 in cigare za 200 odstotkov.

Cene kavi so v Trstu močno padle, ker kaže kavna letina prav dobro.

Koliko krav ima Češkoslovaška. Po vsi Češkoslovaški so našeli 1.766.334 krav. Tudi pri nas se je začelo s štetjem živine, a se je moralo vsled hujskarij ustaviti.

Ponarejeni bankovci. Po obvestilu ministerstva za notranje zadeve se objavlja: V prometu so se pojavile ponarejene novčanice po 1000 dinarjev, odnosno 4000 kron. Ponarejene novčanice so take-le: Vodotisk na njih je slabo izdelan, kar se tiče tiska, in se razlikuje od vodotiska na pravih novčanicah. Ako se primerja vodotisk na pravih z vodotiskom na ponarejenih bankovcih, se opazi 1.) da je vodotisk na ponarejenih novčanicah večji in da je nos šiljast, dočim je na pravih vodotisk manjši in nos okrogel. Na ponarejenih novčanicah je brada slabo izdelana. 2. Na pravih novčanicah prehaja modra barva v rdečkasto, dočim je na ponarejenih modra barva brez nijans rdečkasta. 3. Na prvi strani novčanice so polja, na katerih je napisan paragraf 145 kr. zakona itd. in loi de 23. sept. 1885 itd. na pravih novčanicah rdečkasta in se popolnoma razlikujejo od barve figur in črteža na ponarejenih. 4. Na zadnji strani ima ženska glava na desnem medaljonu nakit iz biserov in je na pravih novčanicah prvi biser izven vratu, dočim je na ponarejenih na vratu. 5. Na ponarejenih novčanicah je besedilo tiskano z dolgimi, tenkimi črkami, a na pravih s krajšimi in debelejšimi črkami. 6. Vobče je falzifikat tako izdelan, da se ga lahko razširja med nepoučenim ljudstvom. Toda, če se ga natanko ogleda, se takoj opazi, da ni dobro izdelan. Figure so netočne, neizrazite, brez senčanja, barva ni popolnoma pogojena. Vendar pomenja falzifikat nevarnost za promet, ako se čim prej ne prepreči razširjanje.

Dopisi.

Poprava. Kakor nam javlja ptujski magistrat, g. kap. Schäffer ni zaprosil za slaščičarnarsko obrt, kar s tem popravljamo.

Podružnica marib. dram. društva za Ptuj ima svoj redni občni zbor dne 27. septembra ob 20. uri v spodnji dvorani Narodnega doma. Dnevni red: Zapisnik prejšnjega obč. zbora. Poročila: tajnika, blagajnika, gospodarja, knjižničarja in intendanta, Volitve novega odbora. Slučajnosti. K obili udeležbi vabi odbor.

Posnemajte! Da se omogoči obrat v ptujskem gledališču, so darovali dosedaj: gospod Gvidon Pongrac, graščak na Dornavi 1000 K, Hranilno in posojilno društvo v Ptuj 1000 K, g. dr. Tone Gosak 500 K, prva jugoslovanska tovarna za proizvodnjo usnja in čevljev je obljubila nakazati znesek 3000 K ter je pričakovati tudi od ekspozitive ljubljanske kreditne banke v Ptuj večji znesek. Zneski pričajo o požrtvovalnosti in razumevanju potrebe po slovenskem gledališču v Ptuj. Vsa čast velikodušnim darovalcem, kateri naj bodo drugim za vzgled. Darovi se naj naslovijo na okrajno glavarstvo v Ptuj. Opozarjamo na današnji tozadevni poziv vodje ptujskega okrajnega glavarstva.

Prošnja. Uvažujoč vzgojevalni ter naobrazovalni pomen dobrega gledališča in da se

odpomore pomanjkanju, katerega smo hudo občutili v zadnjih letih glede pravega umetniškega užitka, sem naprosil deželno vlado v Ljubljani, da omogoči obrat ptujskega mestnega gledališča vsaj z enkratnim tedenskim gostovanjem gledališkega oboja iz Maribora. Trenotno so tozadevna pogajanja prispela tako daleč, da je obrat ptujskega gledališča v gornjem obsegu vsled denarne subvencije vlade takorekoč zasiguran, ako tudi lokalni činitelji akcijo materijelno podprejo. Primanjkuje še znesek okoli 25.000 K, katerega moramo zasigurati potom zbirke. Vsled tega se obračam z zaupanjem do vseh imovitejših slojev Ptuj in okolice s prošnjo, da v očigled kulturne važnosti predmetne akcije naklonijo v pospeševanje naše narodne umetnosti primeren znesek za gledališko sezono 1920/1921. Nabrani denar naj bi upravljal od nas sestavljeni umetniški sosvet z vladnim zaupnikom. Dr. Pirkmaier, vodja okrajnega glavarstva.

Izpremema rodbinskega imena. Deželna vlada je z dne 12. septembra 1920 v smislu dekreta dvorne pisarne z dne 5. junija 1826 dovolila izprememo rodbinskega imena pripadniku mestne občine Ptuj g. Josipu Brunflicker sedaj trgovec v Kamenici pri Mariboru na ime G o d e c.

V Ptuj na kolodvoru je nekdo pustil eno suknjo. Lastnik se naj oglasi v dijaškem domu pri šolskem slugu.

Mesto venca za umrlim nadkomisarjem Mežo so darovali mestni sosvetniki ptujski 340 K Dijaški kuhinji v Ptuj.

Kr. davčni urad v Ptuj naznanja, da se bodo njegovi uradni prostori dne 8. in 9. oktobra t. l. snažili in se vsled tega ne bodo uradovali.

V odgovor na napad v „Novi Pravdi“ je daroval g. Roman Šreter Ciril Metodovi družbi in sicer ženski podružnici v Ptuj znesek po 40 K, za dijaško kuhinjo v Ptuj znesek po 40 K, za „Jugoslov. Matico“ znesek po 40 K, za koroški plebiscit znesek po 40 K. To je gotovo najboljši odgovor na časopisni napad.

Nova industrija. V Ptuj se snuje tovarna, ki bo izdelovala posamezne dele za razne stroje v naprej in po naročilu, vijake raznih kakovosti, izvrševala popravila strojev in aparatov. Fabrikacija vijakov vseh vrst je posebno važna, ker je izvoz le teh iz Nemške Avstrije popolnoma prepovedan. Naši podjetniki bodo lahko dali vse stroje popravljati v tej tovarni. Vlada bo dala popraviti v derutnem stanju se nahajajoče telefonične in telegrafične aparate. Podjetje ima poseben oddelek za razne iastalacije. Obratni stroji, došli z Dunaja z vsemi pritisklinami se v tej tovarni že postavljajo. Prilčno dne 10. oktobra t. l. začne ta tovarna že obratovati. Podjetje bo imelo v zalogi poljedelske stroje, ki jih bo prihodnje leto samo izdelovalo, ter razne aparate. Po naročilu je pripravljeno to podjetje torej v najdoglednejši dobi izdelovati železne izdelke katerekoli vrste. Seveda je podjetje strogo nacionalizirano.

Veliki shod vojnih invalidov, ki se je vršil v nedeljo dne 26. septembra v Društvenem domu v Ptuj ob navzočnosti čez 400 invalidov, vdov in sirot iz celega Ptujkega okraja, je otvoril sodrug Roš, predsednik centralnega odbora splošne organizacije vojnih invalidov za Slovenijo iz Ljubljane ob pol 11. uri predpoldne. Na shodu je poročal tov. Senčar, gimn. sluga v Ptuj, in sicer o delovanju poverjeniškega odbora. Opozoril je vse redne člane, da nemudoma poravnajo zaostalo mesečnino, ker drugače se izključijo posledic si potem sami bodo krivi. Tudi tov. Vobner je poročal o stanju naše blagajne v Ptuj, in sicer, da je blagajna od 1. decembra 1919 do 31. avgusta 1920 sprejela 3565·31 K denarja, izdala pa od 1. decembra 1919 do 31. avgusta 1920 3942·35 K, 750 K se je poslalo centrali, 376 K je naloženih v Ljubljanski kreditni banki v Ptuj, drugi izdatki pa so izdani za pisarniške in in delegatske potrebe. Potem je poročal predsednik podružnice iste organizacije iz Maribora, kako nujno potrebna je pač ta or-

ganizacija, ker le potom take organizacije bode mogoče doseči, kar doseči moramo. Nato prevzame zopet besedo sohr. Roš, kateri je z ogorčenostjo izvajal krute posledice svetovne vojne, katere čutijo najbolj in edino le vojni invalidi, vdove in sirote. Pozival je vse neupisane invalide, da se pridružijo majki, invalidski organizaciji, ker le združeni bodo dosegli svoje pravice. Nato je odvezel vsem vdovam in sirotam volilno pravico, ker se bode v najkrajšem času ustanovila samostojna sekcija za vojne vdove in sirote. Potem je sledila volitev; ker je bivši predsednik tukajšnjega poverjenišva Hotko odstopil, je bil izvoljen za predsednika Maroh Peter, tobačna trafika v novem rotovžu. Tajništvo je prevzel Leben Ivan, tobačna trafika poleg Brenčiča Alojzija.

Nadzorovanje mestnega muzeja. Pretekli teden je bil tukaj g. dr. Josip Mantuani, ravnatelj državnega muzeja v Ljubljani. Pregledal je naš mestni muzej (vhod skoz gimnazijo), ter oba Mitreja na Bregu in v Hajdinu. G. ravnatelj je poročevalca za muzejske zadeve pri poverjeništvu za uk in bogočastje, in se ni mogel dovolj načuditi našim lepim in nad vse zanimivim, a žalibog le malo znanim zbirkam. Obljubil je, da bo priporočil naš muzej vladi v izdatno podporo. — Slučajno se je isti čas mudil tukaj gosp. dr. Franc Stele, poročevalca za varstvo umetnin. Sprožile so se lepe misli glede muzeja in glede zgodovinsko zanimivih ptujskih stavb.

V ptujsko gimnazijo se je vpisalo 226 dijakov in dijakinj. Prvi razred jih ima nad 60, drugi nad 50; oba bi se morala deliti, ker so učne sobe premajhne. Poslopje se je zidalo za nemško gimnazijo, ki je imela v nižjih razredih po 30—40 dijakov. Poslopje zdaj ne zadostuje. Dijaški dom ima 70 gojencev in še se oglašajo novi.

Sokol v Ptuj se iskreno zahvaljuje vsem, kateri so pripomogli pretečeno nedeljo k lepemu uspehu zbirke za našo Koroško, posebno pa vrlim nabiralkam gimnazije in dekleške meščanske šole, g. Vaudi za darovane cvetlice in vsem darovalcem. — Ob enem naznanja, da se prične s prihodnjim pondeljkom 4. oktobrom t. l. zopet redna telovadba in sicer: 1. Moška deca od 10. do 14. leta vsak torek in petek od 16. do 17. ure (od 4. do 5. ure popoldne. Vaditelj br. Peček. 2. Članice vsak pondeljek in četrtek od 19. do 21. ure (7. do 9. ure zvečer). Vaditelj br. Sluga. 3. Članstvo vsak torek in petek od 20 do 22. ure (od 8. do 10. ure zvečer.) Vaditelj br. dr. Šalamun. 4. Moški naraščaj vsako sredo in soboto od 19. do 21. ure (od 7. do 9. ure zvečer). Vaditelj br. Milko Senčar. 5. Moška starejša vrsta vsako sredo in soboto od 18. do 19. ure (od 6. do 7. ure zvečer). Vaditelj brat Sluga. Vse te vrste vežbajo v gimnazijski telovadnici. Opozarja se, da prinese vsakdo k telovadbi telovadne čevlje ali domače copate, ker z navadnimi čevlji ne sme nikdo v telovadnico. Ostale vrste pričnejo z redno telovadbo s prihodnjim tednom, t. j. 11. oktobrom t. l. in se razvstitev ur pravočasno objavi.

Kr. davčni urad v Ptuj naznanja, da uraduje od 1. oktobra t. l. naprej ob delavnikih od 8. do 12. in od 13. do 16. ure, s blagajnim sklepom ob 15. uri.

Kvartet Zika. Mesca oktobra nas poseti v Ptuj še izza pomladi sem vsem znani slavni kvartet Zika. Dan še ni določen, vršil se bo pa koncert, katerega spored naznanimo prihodnjič, kak pondeljek, najbrže v dvorani društvenega doma. Opozarjamo pa že danes na to prireditve, ki jo je pristevati prvovrstnim, ker ni pričakovati, da bi se moglo na polju umetnosti godbe — nele v Ptuj, ampak sploh kaj boljega nuditi. Kvartet Zika je izbral letošnje poletje, da je posetil več slovenskih krajev in ni ga bilo nastopa, ki ne bi bil najsijajnejše uspel. Še pred kratkim je slavni komorni kvartet Zika napolnil veliko dvorano Uniona v Ljubljani in kritika je bila polna hvale. Kdor se torej zanima za cvet godbe, naj se pravočasno pobriga za vatopnice.

Premetena navihanka sleparka v Ptuj. V začetku tega šolskega leta se je pojavila v